

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 405

Barcelona, divendres, 29 gener 1937

Preu 30 cts.

CONSIGNES

El sergent virtuós

La veu femenina anava fent el seu fet:

—Ell és sergent, sabeu? Però se n'hauria escapat molt bé, si hagués volgut. Jo li deia: "No siguis ximple. Vés a trobar en Tal de Tal, que té influència, i si no te n'escapes et destinaran a una oficina." Però ell, ca! Va voler anar al front de totes passades... Què? Sí. Ferit a l'espatlla. No, no ha volgut demanar mai cap permís, ni tan sols prendre-se'l... Han hagut de ferir-lo perquè el veïes a Barcelona... I d'això en diuen marits!... Teniu: ara podria arronçar-s'hi, no? Prendre-s'ho tranquil·lament i mirar d'allargar la cosa. Doncs, no. Ja està frísos per tornar al front. Jo li dic: "Tan malament estàs aquí? Tanta pressa tens que et trenquin el cap? Que n'ets, de beneit! Que et penses que t'ho agrairà ningú, això que fas? Que no veus el que fa en Miquel? I en Budelleres? Molta fatxenda, però no els hi trobarà mai ningú, al front! I cada setmana trobo el teu cap polític pel carrer. Quina peça, aquest!... Discursos? Sí, discursos!... Però no deixarà cap tira de pell a Aragó, t'ha ben assegurat... Sacrificat, bonifaci, i els altres s'hi zaparan de riure." Creieu que tot això li fa cap efecte? Doncs com si res... Fa la rialleta, mou el cap i diu: "Jo crec que ho he de fer així." I no hi ha qui l'en tregui. Ja us dic jo que no n'hi ha un altre, com ell!

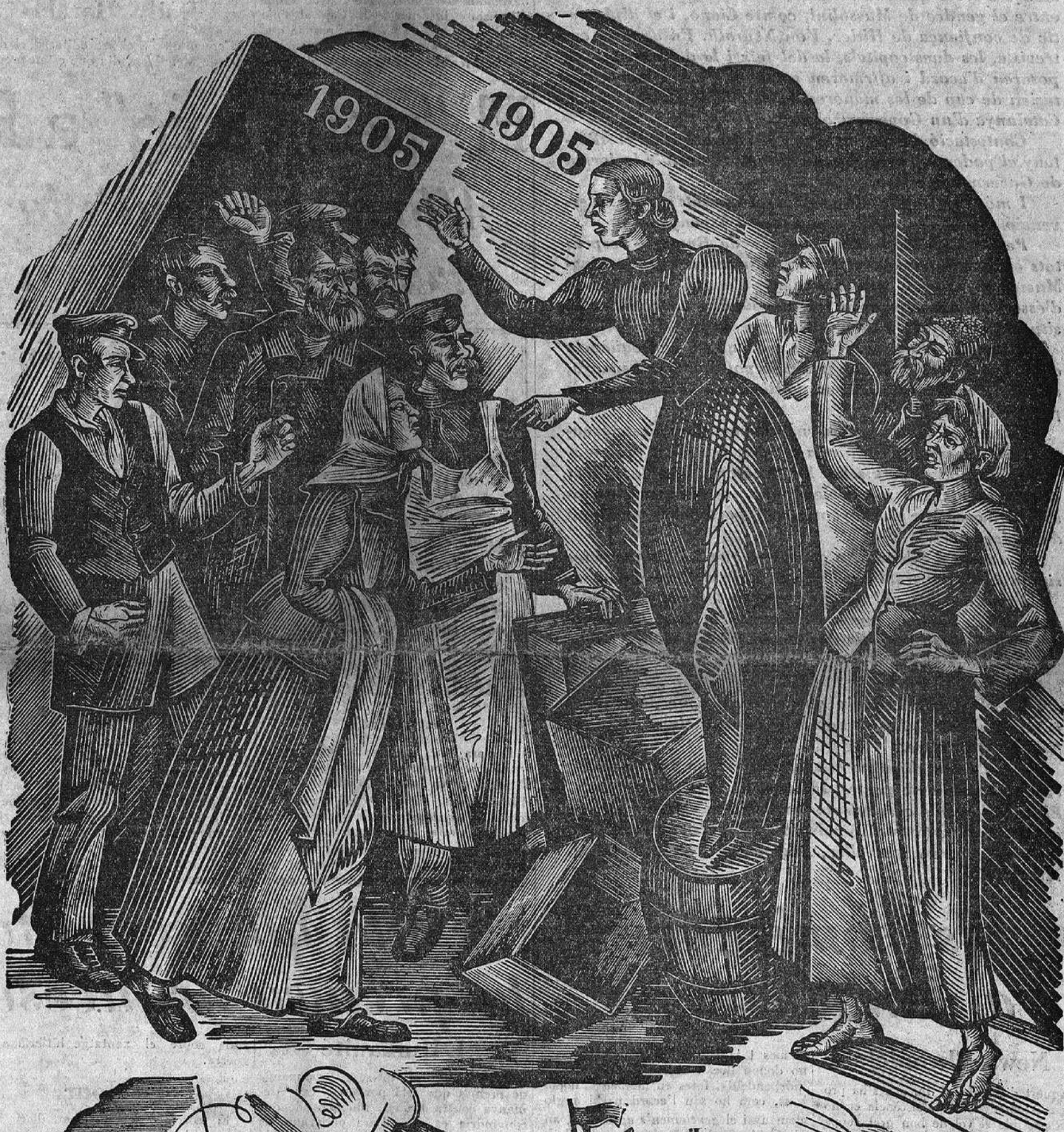
Així feia la veu femenina, una d'aquelles veus que de vegades no podeu evitar de sentir. I els sentiments desvetllats per la veu m'impulsaven a anar-ne a trobar la propietària, plantar-m'hi al davant i obligar-la a sentir una bona consigna:

—Mestressa, podeu donar les gràcies a l'atzar benaurós que us fa tenir un marit com aquest. Per Marx! ¿Què us penseu que feu en criticar un home complidor del seu deure? Us penseu que ens en sobren? En blasmar la conducta d'un sergent tan meravellós, esteu sabotejant la revolució i arruinant la nació. Rectifiqueu tot d'una. Si us penseu que, en regular la pròpia conducta, un s'ha de guiar pels escanteigs d'altri més que no per les suggestions d'una bona consciència, aneu ben errada de comptes. Per Bakunin, atureu el disc si no podeu fer un so més decent!

Tot això li hauria pogut dir i altres coses encara, perquè el cas s'ho mereixia. No precisament per la seva raresa; perquè ja us podeu imaginar com estarien a hores d'ara, si no hi hagués a Catalunya uns quants milers d'homes que compleixen simplement llur obligació de catalans i revolucionaris, només perquè els plau de complir-la, sense deixar-se desviar per la conducta dels aprofitaires, dels esquivadors i, en general, de tots els vius i tots els raves.

Però no vaig dir res a la gairaire, perquè, a la seva veu, no hi havia solament les paraules, sinó un to que les desmentia. Ella prou s'esforçava a aparèixer com una representant genuïna del seny dels egoistes, del seny cinic i escèptic davant de totes les generositats de la vida. Però l'accent traïa la seva admiració pel company blasmat i hom veia prou que no l'hauria canviat per cap dels ganguistes. Així ret homenatge involuntari el vici a la virtut, i aquesta, malgrat tot, en surt enaltida.

C. A. JORDANA

DONES EN LA REVOLUCIO RUSSA DEL 1905 (Boix de Sakhnorskaia)

En aquest número:

Resum de la Premsa mundial

OPINIONS I DEBATS

El discurs de Mister Eden

L'òrgan nazi «Voelkischer Beobachter», en la seva edició del dia 17, publicava un interviu amb Mussolini, el qual, en respondre a la qüestió de si la batalla de Madrid conduiria a una guerra europea, manifestà que «l'acord de la Mediterrània entre Roma i Londres no feia res més que reforçar l'eix Berlín-Roma».

Doncs, l'eix que esmenta Mussolini fou el que es començà a crear quan la conferència a la capital del Reich entre el gendre de Mussolini, comte Ciano, i el diplomàtic de confiança de Hitler, Von Neurath. En aquesta entrevista, les dues capitals, la del feix i la del nazisme, es posaren d'acord i afirmaren rodonament que no acceptarien de cap de les maneres la instal·lació a Espanya i a Catalunya d'un Govern proletari.

Contestació d'Eden en el seu discurs del dia 19: «Pertany al poder espanyol i a ningú més de decidir la forma de Govern d'Espanya.»

I més avall: «Nosaltres estarem oposats a tota intervenció estrangera en els assumptes d'Espanya.»

Però hi ha més. «La Tribuna» de Roma, i després tots els diaris feixistes del món, afirmaren que Goering-Mussolini estaven completament d'acord que havien d'ésser Itàlia i Alemanya les que havien de resoldre la situació espanyola. (Intervenció directa.)

Resposta d'Eden: «Si algú creu que a conseqüència d'aquesta guerra civil una potència pot dominar Espanya, dirigir la seva vida i la seva política exterior, s'equivoca per complet.»

I després: «Ens oposem enèrgicament a aquesta eventualitat i no serem els únics a adoptar semblant posició.»

Tornem al «Voelkischer Beobachter». Diu Mussolini: «Conscientment o inconscientment, les democràcies no són altra cosa que nius de corrupció, portabacils, auxiliars del bolxevisme.»

Resposta d'Eden: «No acceptem que les democràcies siguin focus favorables a la propagació del comunisme.»

I més amunt: «El desig de pau de tots els pobles del món és tan evident, que si s'esfondressin totes les barres posades a la llibertat de relació i de paraula (feixisme), les amenaces contra la pau disminuirien considerablement.»

En el mateix interviu que el Duce concedí al diari nazi, manifestà: «Les democràcies constitueixen un grup. Nosaltres un altre.»

Eden acabà dient en el seu discurs que «no es podia curar el món amb pactes, tractats, ni paraules de pau». El «gentlemen's agreement» ha deixat d'existir; l'acord entre cavallers (que això volen dir els mots anglesos), era un acord entre un cavaller, Anglaterra, i un xantatgista, Mussolini.

Els comentaris a Anglaterra

News Chronicle

Aquest diari liberal diu que s'ha promès a Alemanya tota assistència econòmica possible si vol de bon grat cooperar a l'obra de reconstrucció i de pacificació d'Europa, a condició que aquesta cooperació sigui sincera i que el Reich doni proves de la seva bona voluntat amb alguna cosa més substancial que no ho són les promeses. No hi ha dubte, afegeix que és la política que respon millor als desigs del poble britànic. Però serà posada a execució de manera efectiva? Ho serà més que la política de no intervenció? Acaba dient que Mr. Eden ha cridat tot el país perquè ajudi la seva política durant l'any 1937, el qual, diu, serà un any de problemes internacionals molt difícils i també un any d'ocasions internacionals.

Manchester Guardian

Si l'acord sobre la no intervenció no pot intervenir entre les potències, diu aquest diari liberal, que es convoqui la Societat de Nacions. És inconcebible que el Consell es reunixi actualment sense tenir en compte l'amenaça més immediata contra la pau mundial. És el Govern britànic qui ha d'especificar netament, com ho féu el Govern francès, que la seva paciència no és inesgotable. Mr. Eden, continua dient, ha acabat la seva exposició davant la Cambra dels Comuns adreçant a Alemanya una nova crida per a la cooperació a Europa. Els

termes i la substància d'aquesta crida no donen lloc a objecció, però accions independents, fetes en moments inoportuns, com ho són l'acord naval anglo-alemany i el gentlemen's agreement anglo-italià en el que respecta a la Mediterrània, han d'acabar. Aquestes accions, acaba dient, poden ésser interpretades com un signe de feblesa o d'assentiment a la violació del dret internacional.

The Times

Dedica el seu editorial a comentar el discurs de Mr. Eden i diu que si Alemanya vol col·laborar junt amb els altres països a la reconstrucció política i econòmica d'Europa, ja no hi haurà ni una sola nació que no vulgui deixar a part tots els malentesos i fer el camí fàcil a la pau i a la prosperitat. Per això — diu — és necessari abandonar tota política de pactes i tractats i demostrar el bon desig de cooperació abandonant tota doctrina d'exclusivitat i mirant les altres potències com a companyes en un conveni general, les quals s'armaran fins al nivell que permeti la defensa pròpia, però no més, acceptant també per l'arranjament de disputes o diferències l'organisme internacional que representa la Societat de Nacions.

Acaba dient que la política definida per Mr. Eden és la política no solament del Govern, sinó de tot el poble anglès, ja que és l'única que consona amb les seves tradicions.

Yorkshire Post

Aquest diari, que en afers estrangers manifesta molt sovint punts de vista oficiosos, declara que el discurs del secretari d'Estat s'identifica amb una net declaració de la política de la Gran Bretanya a l'esguard del problema immediat d'Espanya i de la qüestió més àmplia de les relacions europees en l'esdevenidor. Diu així: «No fou un «tour d'horizon» internacional. Cap al final del discurs, quan abordà l'exposició que feia referència a Alemanya i al paper que pot tenir en la cooperació dels po-

bles, Mr. Eden es mostrà particularment preocupat. Parà sobtadament de discórrer lliurement per a procedir a la lectura del text d'aquest fragment del seu discurs. La solemnitat d'aquest text haurà estat anotada degudament en els països als quals aquest missatge anava dirigit. Si el canceller Hitler vol parlar el 30 d'aquest mes de la política estrangera del Reich, la declaració redactada amb cura per part de Mr. Eden, l'ajudarà a discernir els vels segons els quals la cooperació amb Anglaterra, que tant desitja Alemanya, pot ésser obtinguda.»

Daily Herald

Comentant en el seu editorial el discurs de Mr. Eden, diu que estan prepa-

rats a emprendre la col·laboració que l'encarregat d'Afers Estrangers d'Anglaterra ofereix si Alemanya està disposada a prendre-hi part. Afegeix que, si és que no hi ha interès a isolar Alemanya, tampoc no ha d'haver-hi interès a isolar Rússia. Segueix dient que el problema europeu necessita una solució també europea, i tan sols hi ha una gran potència que s'obstina a apartar-se'n: Alemanya, ja que cal tenir en compte que Itàlia desitja col·laborar amb Anglaterra i, a més, és encara un membre de la Societat de Nacions. Acaba el seu editorial manifestant que si Hitler s'adhereix a aquesta unió europea, no hi ha dubte que hi guanyarà econòmicament més que cap altre país.

El "perill roig" a Perpinyà...

Allò que inventa la premsa alemanya

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG

Diu aquest diari que els nacionalistes espanyols no tenen cap possibilitat d'influència sobre les dues vies fèrries a l'est dels Pirineus que condueixen directament al cor de la Catalunya roja. És a aquesta regió que, del costat francès, ha pogut desenrotllar-se, en el camí que va cap a Espanya, una zona d'importació pels roigs.

Ja havíem donat compte no fa gaires dies de les activitats roges portades a cap a la regió de Perpinyà. Hom té la impressió que allà a baix l'autoritat de l'Estat francès ja no existeix i fins es pot dir que en aquesta regió el traçat de la frontera franco-espanyola està completament esborrat.

Berliner Boersen Zeitung

Declara que els esdeveniments que tenen lloc actualment a la frontera dels Pirineus posen la França oficial davant d'aquesta alternativa: o bé apagar per tots els mitjans l'incendi que està prenent peu, o bé deixar que els fets segueixin el seu curs i fer córrer així al país tot el perill d'ésser devorat al seu torn per les flames de l'incendi roig.

Voelkischer Beobachter

Comenta llargament els projectes del Komintern i de França. Fent al·lusió a les notícies que arriben del sud de França, el govern nacional-socialista escriu: «Aquestes notícies són la prova que el nostre veí a l'Oest es troba encarrilat en un camí que pot portar-lo massa fàcilment a la catàstrofe, la qual no es limitaria forçosament a les fronteres de França.»

...i allò que contesta la premsa francesa

L'Humanité

Paul Nizan, referint-se a la campanya de premsa que està portant a cap Alemanya contra França, diu que allò que convindria és que d'ara endavant els francesos s'adrecessin al poble alemany per testimoniar-li la seva amistat i per fer-li conèixer la veritat que li amaguen els seus governants de la creu gan-

xuda sobre el xantatge hitlerià a la guerra.

Le Jour

El corresponent d'aquest diari feixista a Berlín dona compte de la campanya que la premsa alemanya porta a cap contra el Govern francès i diu que tots els diaris vénen a dir que allò que

...i a Txecoslovàquia

L'Echo de Paris

Aquest diari feixista, en fer referència a la campanya alemanya contra Txecoslovàquia, diu que la principal acusació és dirigida contra la U. R. S. S., la qual, junt amb Praga, voldria fer esclatar una guerra ofensiva a l'Europa central, la qual seria preparada per l'exèrcit roig. Afegeix que la premsa alemanya assegura de gran nombre d'aeròdroms subterranis i d'altres han estat construïts en territori txec i destinat a l'aviació soviètica. Acaba dient que també alguns centenars d'oficials russos ja fa alguns temps que resideixen a Txecoslovàquia.

Le Populaire

Aquest diari es refereix a una notícia llançada pel diari reaccionari «L'Echo de Paris», dient que els soviets estan preparant una guerra i que tres exèrcits

estàn preparats per envair Europa. Afegeix que l'exèrcit txec ha estat posat al servei de l'exèrcit roig, etc. Continua «Le Populaire» referint-se a aquest fet i diu que «L'Echo de Paris» va treure la notícia — que ell deia que procedia de font certa — del «Berliner Boersen Zeitung», aquest últim l'havia reproduïda del diari hongarès «Eusti Ujsago», el qual al seu torn l'havia rebuda del seu corresponent a Berlín. La notícia és naturalment autèntica per «L'Echo de Paris», acaba dient «Le Populaire».

Ere Nouvelle

Diu aquest diari que primerament Alemanya ha afirmat davant de tot el món que la situació de la nació txecoslovaca no pot durar més temps ni des del punt de vista interior, ni des del punt de vista geogràfic. És evident que es posa la qüestió de les fronteres de Txecoslovàquia. Després Alemanya

s'aprova a París sobre la qüestió dels voluntaris no tindrà cap eficàcia, ja que aquestes mesures no podran ésser aplicades als llocs on els soviets són amos de la situació. (Es refereix a Perpinyà, on, segons Alemanya, hi ha instal·lat un niu de bolxevics.)

Echo de Paris

Henri de Kerillis escriu un article sobre la decisió de la Cambra francesa sobre la tramesa de voluntaris i, mentre dedica un gran elogi a l'actitud adoptada en el seu temps per Anglaterra en el que a això fa referència, censura durament l'acció del Govern, que diu que no restablirà ni la reputació de lleialtat que tenia França, ni sanejarà la situació exterior, ja que continuament — diu — el Govern francès llura avions a Barcelona i facilita el contraban d'armes i municions, ensems que tolera l'organització del reclutament dels voluntaris a Perpinyà.

L'Action Française

Theo Ripoull es refereix a la campanya de premsa que ha portat a cap Alemanya contra França, i diu que a Perpinyà hi havia un niu de bolxevics. Després dona compte d'una sèrie de fets que semblen corroborar l'acció política de Goebbels portada a terme des dels diaris alemanys. (Aquesta campanya que ja es donava per acabada, ha tornat a ésser empresa de resultes d'aquest article.)

Bizet ressuscitat

—Nova versió de «Carmen»: «Don José» és diu Fritz i els contrabandistes negocien amb metralladores.

La Federació Catalana de les Indústries Fabril, Tèxtil i Anexes (U. G. T.) prega a les seves seccions federades, que col·laborin amb el major entusiasme possible a la recaptació que per a la construcció d'un nou «Komsomol» per a oferir a la U. R. S. S. es porta a cap a tota l'Espanya Antifeixista»

MIRANT A FORA

L'acord dels "gentleman" i el desembarc a Càdiz

Per G. PERI

El primer acte diplomàtic de l'any 1937, és un engany, les conseqüències del qual posen en perill la causa de les potències pacífiques: es tracta de l'acord anglo-italià del 2 de gener — el *gentlemen's agreement* — concernent als problemes del Mediterrani. Una vegada més les potències feixistes s'asseguren un èxit molt real. Una vegada més els Estats pacífics se sacrifiquen a la detestable política dels regals, a la pràctica sempre desmentida pels fets i sense cessar renovada, que consisteix a acumular els regals als peus dels qui violen els tractats i trepitgen llurs compromisos.

L'acte del 2 de gener és el coronament d'una gran intriga diplomàtica que comença al dia següent de la victòria italiana a Etiòpia. Es Anglaterra — i cal no oblidar-ho — qui dona pressa al Negus perquè abandonés el seu país i qui algunes setmanes després utilitzava com a argument l'abandonament del seu país per l'empedidor per a precondicionar a Ginebra l'expulsió de la delegació etiop. Les sancions havien estat aixecades. Una resolució ambigua fou votada que obria el camí al reconeixement de la conquesta italiana. Se celebrava per endavant el retorn d'Itàlia al concert europeu. Però, en aquest concert, quin lloc tindria Itàlia? La diplomàcia oficial responia amb seguretat: En la mesura que nosaltres multipliquem les amabilitats amb el Duce, impedirem la conjunció d'Alemanya i Itàlia. Aquest error fonamental no ha cessat d'inspirar la diplomàcia franco-britànica. Ha dominat la negociació de l'acord anglo-italià. Persisteix després de les primeres propines consecutives a aquest acord. Quan la Itàlia feixista ha estat desembarassada del malson de les sancions, s'ha precipitat en braços d'Alemanya. El 26 de juny, un acord italo-alemany fou firmat a Berlín. L'11 de juliol era consagrat l'acord austro-alemany, la paternitat del qual s'apressà Mussolini a reivindicar. Les potències locanaries que esperaven amb impaciència Itàlia per tal de fixar la data de l'obertura de la Conferència de Brussel·les, eren avisades que Itàlia no enviaria a aquesta Conferència els seus representants més que si Alemanya era invitada també. L'entesa italo-alemany era confirmada per l'acord de Berchtesgaden.

La lligó hauria d'haver estat suficient. No ho fou. Després de Berchtesgaden, la il·lusió tenaç no fou dissipada. A Roma, Sir Eric Drummond empenygué amb el comte Ciano les negociacions que han conduït a l'acord del 2 de gener.

Aquest acord, què conté justament? Una primera observació s'imposa: la Gran Bretanya s'ha negat a fer del reconeixement de l'Imperi italià a l'Àfrica oriental el punt de partida i la condició de la negociació. En el text firmat a Roma i Londres, no es fa cap al·lusió a la conquesta italiana. Es dirà que allò que no ha estat escrit, ha estat, no obstant, promès. És innegable. Però el Govern britànic ha donat proves d'una prudència que deurà refrenar un xic el zel dels «Mussolinòmans» de París. Per altra part, Anglaterra s'ha negat a firmar un acord tècnic precís que l'hauria pogut arrossegar molt lluny. Sobre aquests dos punts, les primitives pretensions de la diplomàcia italiana han fracassat.

En aquestes condicions, què queda de l'acord? L'acord es presenta sota la forma d'un document en tres paràgrafs.

En el primer, Anglaterra i Itàlia reconeixen la llibertat absoluta de trànsit per a llurs vaixells al Mediterrani. Els vaixells italians i britànics podran circular lliurement i sense dificultats per aquest mar. Aquesta llibertat ja existia abans de l'acord. Salvant en temps de guerra, cap dificultat no impedeix la circulació sobre les extensions líquides. L'acord sobre aquest punt, és una redundància.

El segon paràgraf, és més substancial: Els firmants afirmen que no volen que siguin modificades en el Mediterrani les sobirania nacional existents. No es parla dels drets i dels interessos que poguessin prevaldre. La modificació és d'importància. Corre el

risc que no se'n doni ben aviat compte. Heus ací, en fi, el tercer paràgraf: Anglaterra i Itàlia «es comprometen a respectar llurs drets i interessos recíprocs en la zona ja dita» i a «no estimular cap acció que pugui comprometre les relacions que el present acord té per objecte consolidar».

Detinguem-nos un moment sobre aquests paràgrafs: La firma italiana no ha arribat — observeu-ho bé — més que després de la Cité hagué amplament subscrit l'emprèstid de 500 milions de llires llançat per Itàlia per a la reorganització de la seva marina mercant.

A més, de la lectura dels paràgrafs precitats res no permet deduir que Itàlia orientarà en altres vies la seva política estrangera. S'ha parlat molt en la premsa francesa de la pretesa nerviositat que havia provocat a Berlín la negociació anglo-italiana. Mussolini s'ha apressat a posar les coses en el seu punt. La negociació anglo-italiana ha estat dirigida per Itàlia completament d'acord amb el Reich. Tant a Roma com a Berlín, s'ha tingut bona cura de refutar les interpretacions de la premsa francesa. Vegeu en quins termes s'ha expressat el comte Ciano — mentre es negociava l'acord —, parlant amb l'enviat especial del *Völkische Beobachter*: «El meu pla favorit, l'estret lligament d'Itàlia amb Alemanya, s'ha realitzat... Itàlia i Alemanya, aquestes dues potències, pols d'una evolució tranquil·la i pacífica, no s'han trobat com a conseqüència de procediments artificials: necessàriament havien de trobar-se».

Al dia següent de la firma, Alemanya triomfa dues vegades. Registra que Anglaterra i Itàlia han reglat l'estatut mediterrani, deixant de banda França. La premsa nazi recull l'opinió del *Star* i del *Manchester Guardian*: «França ha estat fredament oblidada!». En l'acord anglo-italià concertat al marge de França, el III Reich troba un motiu per a calmar la inquietud que havia fet néixer en ell l'anunci d'una més sòlida entesa franco-britànica.

Alemanya triomfa per una altra raó: Registra que als acords generals de seguretat col·lectiva consagrant la indivisibilitat de la pau, la Gran Bretanya prefereix els pactes bilaterals. Ahir era l'acord naval anglo-alemany. Avui és el *gentlemen's agreement* anglo-italià. El *Daily Mail* escriu que Londres ha d'apressar-se a concertar un tractat d'amistat amb Alemanya.

No és això tot: Si en el tractat no es fa cap esment del reconeixement de la conquesta italiana a Etiòpia, almenys, mentre el tractat es negocia, França i la Gran Bretanya han decidit suprimir llur legació a Addis Abeba, i per ordre seva, en tres dies, la major part dels Governadors europeus han fet el mateix. De fet, si no de dret, la conquesta és reconeguda. De fet existeix, ja a Ginebra, una majoria virtualment disposada a treure Etiòpia de la Societat de Nacions.

S'ha compromès Itàlia, almenys, a retirar-se de l'aventura espanyola? Anglaterra, que disposava d'aquest formidable mitjà de pressió sobre Itàlia, se n'ha servit per a obtenir de Mussolini que donés la seva acceptació a la proposició franco-britànica del 4 de desembre? No, i aquesta ha estat sens dubte la falta més greu. Era bastant insòlit de negociar amb un Govern que ha reconegut Franco. No obstant, aquesta iniciativa insòlita podia ésser compensada. Globalment, el *gentlemen's agreement* hauria pogut arribar a ésser un instrument pacífic si hagués tingut com a complement i com a contrapartida l'adhesió italiana a la no intervenció controlada. Aquesta adhesió hauria fet insostenible la situació d'Alemanya a Espanya. La Gran Bretanya ha renunciat a obtenir aquesta contrapartida. L'acord ha estat firmat el 2 de gener. Però el 31 de desembre, estava segura que la resposta italiana a les suggestions anglo-franceses seria calçada sobre la resposta alemanya, i negativa com aquesta. Anglaterra ha firmat sabent que després de la seva firma, Itàlia continuaria la seva política intervencionista a

(segueix a la pàgina 4)

Espitllera

Un incident

S'obrirà l'Exposició Internacional el primer de maig, d'acord amb la data prevista? Al voltant de la data d'inauguració, una fatal maniobra reaccionària batte son pleu. Els sindicats, els obrers, volen de totes passades que s'inauguri el primer de maig perquè l'obertura coincideixi amb la data simbòlica de la Festa del Treball. Però les patronals, especialment els màitres de forges, mostren llur decidit propòsit que no es compleixi el designi del Govern i dels treballadors. El mecanisme de boicot és el següent: es neguen a fixar el preu de l'acer, pretextant que els conflictes socials impedeixen tot possible càlcul. Com diu *"Le Peuple"*, l'arribada d'una comanda d'acer a l'Exposició constitueix un esdeveniment sensacional.

Però els obrers afirmen rotundament: "L'Exposició s'obrirà el dia de la nostra festa. Treballarem nit i dia si ja falta."

Els morts del cementiri de Passy distreuen llur somni d'eternitat amb l'estrepit dels chautiers. Sis mil operaris envaeixen diàriament el vast recinte que va des del moll de Grenelle al moll d'Orsay.

I la participació d'Espanya en el certamen? Sortosament, hem pogut penetrar-ho un xic. A aquest respecte, han ocorregut incidents de veritat interessants.

Fa dies, només que dies, l'ambaixador d'Espanya i un representant de la Generalitat de Catalunya anaren als terrenys de l'Exposició. Sembla que, anteriorment, no hi havia hagut temps de girar aquesta visita. Les preocupacions de la guerra apartaven el tema de l'Exposició a segon terme. L'ambaixador i el representant no trobaven el terreny destinat a Espanya. L'haurien escometajat els facciosos?

Es va aclarir l'enigma. Els pavellons situats a dreta i esquerra del terreny que se'n havia reservat, havien anat ampliant els seus a expenses del mort. Fou una manera de penetració pacífica sense possibilitat de trobar resistència, per la senzilla raó que els espanyols no havien donat senyals de vida ni solament mesos abans de la data d'inauguració.

El graciós incident s'ha resolt a favor nostre. Hi hem guanyat en el canvi de lloc. Una gaudència tan evident, que cal alegrar-se'n. Les autoritats espanyoles a París es posare a l'obra immediatament. Ja estan llestes les maquetes dels arquitectes Sert i Lacasa. Quelcom efectiuament que honorarà els pobles d'Espanya. I empra aquesta fase perquè així es demoninà el nostre pavelló. "Pavelló dels Pobles d'Espanya".

I ara, a no perdre un segon. No fos cas que se sortissin amb la seva els patrons metallúrgics de França, i després, a la millor, prefereixen preteixar que l'Exposició no s'inauguri al seu temps per culpa dels roigs espanyols.

FERRAN DE LA MILLA

—No ha volgut anar a Espanya com a voluntari.
(Dibuix de Bori Efinov)

Llegiu cada divendres
LA CORRESPONDENCIA INTERNACIONAL

La guerra de Hitler a Espanya

Amb motiu del segon aniversari del plebiscit del Sarre

La intervenció del feixisme hitlerià a Espanya pren formes cada vegada més caracteritzades: per terra, per mar i per aire, les forces armades del III Reich procedeixen amb la sagnant temeritat dels gàngsters de Chicago i imposen a l'esperit la idea que el govern hitlerià està decidit a provocar aquest any la guerra universal, abans que Anglaterra hagi acabat els seus armaments.

La sagnant ingerència de Hitler al sud-oest d'Europa es desenvolupa en l'exacta proporció en què creix l'esperit de concessions i de temor dels governs francès i anglès. Solament la certesa d'actuar, per dir-ho així, sense perills, empeny els imperialistes alemanys a cometre crims tan temeraris. Aquest deixar fer, aquestes concessions, aquestes contínues tergiversacions davant la revolució de què donen mostres els bandits, és molt més incomprensible, puix que una actitud ferma de les potències d'Europa occidental tindria actualment una raó més, molt especial, per a obligar Hitler a retrocedir.

En efecte, res més impopular en el III Reich que els esforços desplegats per Hitler per fer de la qüestió espanyola un casus belli. Quin perill fer la guerra contra el Front Popular, mentre al Reich milions d'obers — no exagerem res — estan de tot cor al costat d'aquest mateix Front Popular espanyol, mentre les recaptés ilegals per a la victòria del govern Largo Caballero prenen una tal extensió que la Gestapo s'ha vist obligada a simular falses recaptés per agafar infraganti els que creien donar el seu dòl per a la victòria de Madrid! En l'etapa actual de descontentament al Reich, amb la simpatia profunda d'amples capes de la població per la causa de l'Espanya del Front Popular, no es veu com Hitler podrà resistir davant una actitud enèrgica de les potències democràtiques proclamant: «Fins aquí, però més lluny no!»

Alemanya assegura no voler combatre a Espanya més que la influència del comunisme, i aquesta és la raó de l'actitud conciliadora d'importants cercles estrangers de dreta respecte a l'aventura militar del feixisme alemany. Però la desgràcia és que aquesta tesi és destruïda pels propis caps de la creu gammada. Els documents acusadors descoberts a Madrid i Barcelona a casa dels agents hitlerians (publicats sota una forma impressionant al llibre de Spielhagen: «Espies i conspiradors a Espanya»), són la millor acusació contra el govern hitlerià. Descobren com ha estat preparada aquesta partida en la qual es juga la vida de milions d'homes i l'objecte de la qual és l'accés del Reich a la categoria de potència mediterrània, la conquesta del Marroc, de la Guinea espanyola i de Canàries i la confiscació del carbó asturià i del coure de Rio Tinto. Això és allò que han exigit Goering, Hess, Alfred Rosenberg i el general Faupel, el 15 de novembre a la cancelleria del Reich, i això és el que els ha estat concedit pels enviats especials del general Franco que prengueren part en aquella sessió.

Amb l'acord naval anglo-alemany del 18 de juny de 1935, el govern britànic ha reforçat la posició de Hitler. I avui ja, any i mig després, es veuen madurar els fruits enverinats d'aquest error: la pirateria organitzada realitzada pels vaixells feixistes alemanys en aigües espanyoles. Avui a Espanya. Demà, els mateixos que han incubat aquesta serp sofriran les seves mossegades, car l'elaboració de l'aparell de guerra modern feixista continua a un ritme de febre. Com durant la guerra mundial, el temps d'estudis és ja abreuget per a les classes superiors, a fi d'augmentar el nombre dels aspirants a oficials i accelerar la seva preparació. El reclutament de «voluntaris» pren una extensió desacomunada, les classes de reserva són mobilitzades i obligades a exercis militars especials. Des de les illes del Mar del Nord fins a la frontera suïssa, es crea una potent línia de fortificacions.

L'«Admiral Graf Spee», cuirassat de 10.000 tones, ha estat posat en servei el gener del 1936, la flota de submarins «Salzwedel» a la tardor i la segona flota de busca-mines a últims de tardor. Les grans unitats de guerra «Schwamhorts» i «Gneisenau» han sortit al mar l'octubre i el desembre. Una sèrie de grans cuirassats sortiran de les drassanes en les properes setmanes, i els propers destructors previstos al pro-

grama de 1935, seran posats en servei. A les drassanes es troben, a més a més, un cuirassat de 35.000 tones, un creuer pesat de 10.000 tones, sis destructors de 1.800 tones cadascun, quatre submarins de 500 tones, un navili porta-avions de prop de 25.000 tones i nombroses unitats de menor tonatge. I aquestes només són les xifres donades oficialment!

Els qui han cregut apaiagar el feixisme de la creu gammada per mitjà de concessions, s'han enganyat. La gana ve menjant. Allò que avui li és impuement permès a Espanya, ho repetirà demà organitzant la insurrecció feixista de Henlein a Txecoslovàquia, i farà travessar pels exèrcits alemanys les muntanyes Gegants que protegeixen la plana de Bohèmia. Però cada victòria del Front Popular espanyol, cada barrera edificada per les potències democràtiques en el camí que segueixen les bandes d'assassins feixistes, vindrà a fortificar automàticament l'oposició que crida a les profunditats mateixes del Reich, i de la qual ens donen una prova incontrovertible les 100 lluites pels salaris i vagues de l'últim trimestre de l'any 1936.

Certament que aquests moviments han tingut lloc al Sarre, que el 13 de gener, festejarà el segon aniversari del plebiscit. No cal ésser profeta per a preveure que la població acompanyarà aquesta festa amb sentiments molt barrejats. Sota quines muntanyes de promeses se'ls havia aixafat per portar-los a votar a favor del seu reincorporament al Reich! I quina perseverança, quina crueltat s'ha posat a burlar totes aquestes esperances! Noves mines havien d'ésser posades en condicions, i els 30.000 minaires aproximadament que es trobaven en atur havien de trobar novament el seu salari i el seu pa. Es prometia la immediata construcció d'un canal destinat a unir el Sarre amb la Pfaltz, que permetria el transport barat del carbó del Sarre cap a Alemanya del Sud. Fou el mateix Goebbels qui havia fet aquesta promesa en un miting de masses celebrat el 1934 a Swebbrücken, i havia afegit: «Vosaltres podreu novament menjar el vostre panet amb botifarra!».

El resultat d'aquesta odiosa mistificació és que la població treballadora del Sarre, que si abans de la seva reincorporació al Reich no tenia molta botifarra, podia, però, menjar mantega, avui no té mantega ni botifarra per a menjar. Cap ministre nazi no parla ja del canal: els plànols dormen al caixó de qualsevol bonze nazi. Cap mina no ha estat arranjada; al contrari, un gran nombre de minaires han estat acomiadats, malgrat que la producció de carbó hagi passat de 970.000 tones el desembre del 1934 a 1.103.000 tones l'octubre del 1936. Naturalment, amb disminució de les forces de treball i reducció dels salaris. En efecte, el salari diari brut, abans de Hitler, s'elevava a 6'42 marcs, i avui, degut a les retencions multiplicades, només és de 5'17 marcs; i què pot comprar-se amb aquesta quantitat amb aquesta formidable alga dels preus al III Reich? L'any passat, la nova tarifa dels salaris imposada pel govern hitlerià ha disminuït d'un 25 a un 50 per 100 els suplementes per treball a preu fet concedits als metallúrgics, i prop de la meitat dels subsidis familiars.

L'exploitació física dels obrers va tan lluny, que no poden ja continuar cultivant la seva petita empresa rural tan característica al Sarre. Fins i tot la premsa feixista es queixa que «el camperol-minaire està en camí de desaparèixer. Hom mata el bestiar en massa. Com que el govern no importa farratges i confisca els productes camperols a preus ridículament baixos, els ramats de bestiar desapareixen en grans proporcions de dos anys ençà. Així, per exemple, el nombre dels porcs ha descendit de 128.000 el 1934 a 82.000 el març de l'any 1936».

La situació de les classes mitjanes no és menys catastròfica. Els petits industrials i els fabricants de productes fabricats estan en fallida. De les 14.390 empreses artesanes del Sarre, 1.500 han desaparegut durant l'any 1935. Les coses han anat i van millor per al capital financer internacional que s'ha donat cita al Sarre. La més gran concòrdia regna entre els capitalistes alemanys, francesos i luxemburgesos

(segueix a la pàgina 4)

Els amics de Hitler a la Gran Bretanya

Per R. BISHOP

Cada dia revela més clarament l'existència de potents elements al si de la classe dirigent britànica, que, per a millor perseguir el seu objectiu, escanyen la democràcia, estan disposats a sacrificar fins els seus propis interessos imperialistes al terror i les intrigues nazistes.

Així, per exemple, malgrat que l'activitat desplegada per Alemanya a Espanya, i el que és més important encara, al Marroc espanyol, sigui directament hostil als interessos d'Anglaterra i França, la Gran Bretanya no fa res que pugui molestar Alemanya, i els cercles influents de la City de Londres, agrupats sota la raó «Compensation Brokers Ltd.» (Agents de canvi, C.), fan tot el possible per procurar a Hitler els mitjans financers necessaris per a la realització dels seus plans.

Les ambicions de l'imperialisme alemany al Marroc no són cosa nova. Abans de l'última guerra imperialista, aquestes ambicions foren la causa de constants perturbacions per a Europa. En realitat, l'expedició del canoner alemany «Pantera» davant Agadir, l'any 1911, va poder avançar en tres anys l'explosió de la guerra. Però durant el període d'abans de la guerra, França i Anglaterra reaccionaven amb energia contra totes les temptatives alemanyes contra el Marroc. Avui, cedeixen a tot cop. El Marroc espanyol, com escrivia suara al «News Chronicle» el renomnat periodista Vernon Barlett, és un territori el valor del qual, als ulls d'Alemanya, supera el de tota la península Ibèrica.

Hi ha diverses raons per a la cobdícia estratègica. Qui té el control del Marroc, té el control de la seva gran importància estratègica. Qui té el control del Marroc controla també l'estret de Gibraltar i la ruta britànica de les Índies. La política estrangera d'Anglaterra tenia fins ara per principi que aquesta banda de territori, el Marroc espanyol, no havia, en cap cas, de caure a mans d'un rival imperialista perillós. En segon lloc, Alemanya, en adquirir el control del Marroc espanyol, tracta de fer impossible a França l'organització d'un important exèrcit marroquí i el seu transport al continent. En fi, el Marroc espanyol té estimables riqueses minerals que Alemanya cobdicia per alimentar la seva indústria pesada i de les quals està mancada actualment.

Immediatament després de l'explosió de la insurrecció feixista a Espanya, les milícies de Barcelona efectuaren un escorcoll en un quarter general establert pels nazis en aquesta ciutat, i hi descobriren un abundant material acusador, que revelava la part presa pels nazis a les intrigues espanyoles. Entre aquests documents, n'hi havia molts que parlaven de l'obra realitzada pels nazis al Marroc espanyol i demostraven com els agents alemanys s'aprofitaven de la seva posició per a realitzar una propaganda a la frontera del Marroc francès, igual que l'aprofitaven per a ajudar els generals rebels a preparar la seva rebel·lió.

Alguns d'aquests documents han estat immediatament publicats a Anglaterra sota el títol de «Els conspiradors nazis a Espanya». Entre aquests documents es troba un informe tramès per un agent nazi anomenat Langenheim, al seu cap a Berlín. Aquest agent declara amb gran entusiasme:

«Des de les Índies fins a les costes del Suez, passant per Egipte, fins als reconcs del gran desert, pertot arreu creix l'efervescència.»

Però avui, al Foreign Office i als cercles dirigents que el rodegen, importants grups estan disposats a sacrificar-ho tot, àdhuc l'Imperi que tant han enaltit fins ara, per impedir el triomf de la democràcia a Espanya i per reforçar el poder nazi a Alemanya.

Adhuc als medis més ben disposats respecte a Alemanya, s'admet que la situació interior d'aquest país s'agreuja continuament. Les forces reaccionàries estan disposades a ajudar costis el que costi el règim hitlerià, de la mateixa

manera que estaven disposades a ajudar Mussolini durant la guerra d'Abissínia.

Típic en aquest aspecte, per bé que més cridaner que la major part dels que ajuden Hitler, és Sir Henry Deterding, president de la Royal Dutch Petroleum Company. Deterding ha elaborat un projecte que permetrà la compra de tot l'excedent de la producció agrícola a Holanda per introduir-la a Alemanya. Ell mateix ha posat a disposició d'aquesta empresa la quantitat d'un milió de lliures esterlines i invita els industrials que comparteixen les seves opinions a ajudar-lo amb llurs capitals.

Sir Henry ha declarat que el seu projecte estava concebut com una barrera contra el bolxevisme «que afavoreix la misèria i la pobresa i destrueix la col·laboració internacional». Deterding, holandès naturalitzat anglès, s'ha casat successivament amb una blanca russa exiliada i amb una alemanya nazi, habita actualment a Berlín, i representa el tipus perfecte del financer internacional que secunda avui a tot el món la reacció contra la democràcia.

Concedim un moment d'atenció a la Compensation Brokers Ltd. Aquest organisme ha estat creat a l'efecte de comprar per a Alemanya a l'Imperi britànic, petroli, cautxú i altres matèries primes —totes d'importància militar evident—. Els exportadors colonials no són pagats per Alemanya, sinó pels banquers que han de cobrir-se ells mateixos sobre els pagaments, efectuats en lliures esterlines, efectuats a canvi de lliuraments a venir de productes manufacturats alemanys.

En realitat, tot l'assumpte és una manera de disfressar un emprèstit alemany prop d'un grup bancari en el qual es troba en primera línia Schoeder and Hambrois, i aquesta empresa és feta amb l'aprovació del govern anglès. Aquest crèdit, a termini il·limitat, està destinat a alliberar un volum considerable, no fixat encara, de divises en benefici d'Alemanya, a fi que aquesta pugui fer més compres de guerra directes a l'estranger, mentre el poble alemany continua estrenyent-se cada vegada més la cintura.

La instigadora d'aquesta empresa és la cèlebre Anglo-germana Fellowship (Confraternitat anglo-alemanya) l'últim adherent de la qual, segons la «News Review», és el multimilionari Lord Nefield, magnat de l'automobil.

Al mateix temps continua desenrotllant-se l'agressió alemanya i italiana contra Espanya. Els actes de pirateria de Franco contra els vaixells soviètics, són seguits d'actes semblants comesos per la marina alemanya contra els vaixells del govern espanyol. Els dos grans Estats feixistes, malgrat de l'acord anglo-italià, acceleren llurs desembarcaments de tropes.

Alemanya reclama un «arranjament» de la «qüestió» del «Palos»; però tots els seus actes demostren que allò que menys vol és un «arranjament». El Foreign Office continua gentiment tranquil, dispara, segons el gir dels esdeveniments, una protesta dirigida a Franco, a Mussolini o Hitler, al mateix temps que en el cas present, continua essent, avui com sempre, el més segur ajut al feixisme, en qualsevol lloc que aquest es manifesti.

En aquesta avinentesa, s'esperava del partit laborista que jugués el paper que li imposen les seves immenses responsabilitats. Després de moltes vacil·lacions, després de la intervenció de dos delegats espanyols, l'última conferència del partit laborista ha pres la decisió de pressionar sobre el govern anglès per portar-lo a reconèixer tots els seus drets al govern del poble espanyol. Però des de llavors els dirigents laboristes s'han guardat bé de fer res. Si el partit laborista persegueix una política, té sempre la gran cura de deixar que el món ignori el seu objectiu.

Molt ha estat fet a Anglaterra. Un nombre relativament elevat de voluntaris han sortit per combatre a la brigada internacional, quantitats relativament grans han estat recollides, algunes magnífiques assemblees s'han celebrat en honor d'Espanya. Però tot això és deu al Partit Comunista i altres organitzacions laboristes locals. Per impressionar que hagi pogut ésser l'eco provocat per aquestes accions, no és res si hom pensa allò que hauria pogut ésser, allò que hauria estat si els dirigents nacionals del moviment laborista haguessin llançat tot el seu pes a la balança.

L'esdevenidor del món està en joc. Guerra o pau? Feixisme o democràcia? Tal és el formidable problema que planteja el conflicte actual. El front de lluita està avui a Espanya. Podrà col·locar-se a França demà i a Anglaterra el dia següent. Està a mans del moviment laborista anglès de salvar el món d'aquesta desfeta si aconsegueix fer actuar els seus caps.

El Consell nacional de coordinació del Partit Laborista pot i ha d'ésser posat en l'obligació de complir els compromisos presos pel Congrés nacional laborista.

L'acord...

(ve de la pàgina 3)

Espanya. A més, immediatament després de la firma, M. Delbos s'ha apresat a declarar que estava especialment satisfet de l'acord a què s'havia arribat.

Es cert que als paràgrafs de l'acord hi ha anexas dues cartes del comte Ciano: Una del 12 de setembre proclama que el Govern de Roma no establirà amb el general Franco negociacions «que puguin alterar l'estatus quo en el Mediterrani occidental». La segona és del 31 de desembre: «La integritat del present territori espanyol romandrà en tota circumstància intacta i no serà modificada.»

Però per a interpretar aquestes fórmules és necessari recórrer als comentaris de la premsa italiana i als actes d'Itàlia.

La premsa italiana exposa que el manteniment de l'estatus quo no significa per a Itàlia la renunciació al «dret d'intervenció». Per exemple, Itàlia considera que aquest «dret» continua sencer en cas que un règim reputat com a comunista (se sap que aquesta definició és molt elàstica) fos instal·lat a Espanya. Itàlia considera que per a prevenir aquesta eventualitat, ha rebut carta blanca de la Gran Bretanya.

Més encara: mentre es negociava l'acord, 6.000 soldats italians desembarcaven a Cádiz, i el dia que l'acord era firmat, venien a unir-s'hi altres 4.000 soldats italians. En altres termes: per a Itàlia, l'acord firmat per Anglaterra, i exalçat per M. Delbos, és compatible amb la tramesa de forces militars a Espanya.

Itàlia veu la conquesta d'Etiòpia reconeguda per la Gran Bretanya. Proclama que ha rebut carta blanca per a la intervenció a Espanya. Sent els aplaudiments que li prodiga M. Delbos.

Per què molestar-se en aquestes condicions? Per què no mostrar audàcia davant companys tan constantment resolts a la desbandada?

No; l'acord anglo-italià, saludat amb el començament de la guerra naval instal·lada al Mediterrani per Alemanya, no és la pau, és tot el contrari.

El dia que ha estat firmat per Anglaterra, i aplaudit per França, quedarà com un dia nefast en els annals de la diplomàcia.

La guerra...

(ve de la pàgina 3)

asseguts a les taules dels consells d'administració de les acerries i mines, tots els quals serveixen el rearmament de Hitler. M. Roehling, rei sense corona del Sarre, un dels portaveus del nacionalisme hitlerià, fidel als vells principis que condemnem els prejudicis ridículs, proveeix amb el mateix títol el ministeri de la Guerra del Reich i l'Estat Major francès.

Hitler havia proferit l'amenaça que el Sarre seria l'etern territori de discòrdia entre França i Alemanya si es pronunciava per l'estatus quo. Prometia salvaguardar la pau i no presentar ja

La resposta de Litvinov a la nota franco-britànica

En resposta a la proposició dels Governos francès i britànic per a la conclusió d'un acord firmat per tots els Estats representants en el Comitè de no intervenció de Londres, acord segons el qual aquests últims es comprometien a prohibir immediatament la sortida dels seus súbdits per a prendre part en les hostilitats espanyoles, el comissari del poble per als Negocis Estrangers, Litvinov, féu, en nom del Govern soviètic, una declaració, en la qual es diu:

«El Govern soviètic considera com un fet indiscutible que les forces rebels a Espanya es componen, en la seva immensa majoria, d'elements estrangers i que els espanyols no hi juguen més que un paper menyspreable.»

Des del començament del conflicte, el gros de les forces rebels estigué constituït per marroquins i per l'anomenada Legió estrangera. Per això des del seu origen, la rebel·lió dels generals espanyols ha equivalgut a una temptativa de voler suprimir el règim parlamentari democràtic, creat conforme a la voluntat de tot el poble espanyol, gràcies a l'ajut de les forces marroquines o altres, totes estrangeres a Espanya.

Després, un nombre considerable de nacionals alemanys i italians, s'han unit al moviment rebel i, recentment, grans contingents d'alemanys i italians han arribat a Espanya a bord de vaixells especials.

El Govern dels Soviets posseeix documents concernents a la manera com aquests ciutadans han estat reclutats, armats i enviats a Espanya, documents que impedeixen formalment admetre que es tracti en aquest cas de voluntaris.

El representant del Govern soviètic en el Comitè de no intervenció de Londres, ha sotmès el 4 de desembre, per escrit, al president del dit Comitè, una proposició encaminada a prohibir el pretès moviment de voluntaris i a assegurar l'aplicació d'aquesta prohibició per mitjà d'un sistema de control. L'exemple de la declaració proclamant tota exportació d'armes amb destí a Espanya, mostra d'una manera suficientment edificant que tenint en compte la posició adoptada per alguns firmants de l'acord de Londres, respecte als compromisos internacionals, l'elaboració de nous acords no completats per disposicions que permetin controlar la seva aplicació, no podrà tenir per efecte més que afavorir els rebels.

El Govern soviètic està disposat a participar en la conclusió d'un acord firmat pels Estats representats en el Comitè de Londres, acord tenint per efecte prohibir als súbdits d'aquests Estats abandonar el seu país per a anar a prendre part en les operacions militars espanyoles. El Govern soviètic considera, no obstant, com a necessari:

Primer. — Que els participants en l'acord expressin la seva acceptació a l'establiment d'un control efectiu sobre l'observació d'aquest acord.

Segon. — Que tal o tal mesura de control sigui presa tan aviat com sigui possible independentment del consentiment o de la no acceptació per part dels generals rebels.

Tercer. — Que els participants es comprometin moralment, abans de l'establiment del control, a vigilar per mitjà dels agents oficials i no oficials de què disposin, l'arribada dels pretesos voluntaris i que les informacions relatives a això siguin publicades; i

Quart. — Que sigui fixada una data com més aviat millor per a la conclusió de l'acord, a fi que l'interval que ens separa d'aquesta data no permeti de reforçar des d'ara la tramesa de pretesos voluntaris a Espanya; en fi, que un cop acabat, sigui posat en vigor immediatament.»

cap reivindicació territorial contra França si el Sarre era tornat al Reich. Si la població sarresa creia parir el perill de guerra unint-se a Alemanya, aquesta és una esperança en la qual també ha estat enganyada. El Sarre, en lloc d'ésser un pont entre els dos països, s'ha convertit en una fortalesa contra França. Els camperols són expropiats, car els aeròdroms militars importen més que l'agricultura; hom evacua pobles sencers cap a Prússia oriental, perquè estan col·locats sobre altures estratègiques. Tot el territori es cobreix d'una xarxa de carreteres convergents cap a la frontera francesa. L'efectiu de les tropes concentrades al Sarre és molt més elevat que el 1914.

Dons anys de hitlerisme han bastat per a precipitar els obrers, els camperols i les classes mitjanes a la misèria, per a transformar en un camp de ruïnes

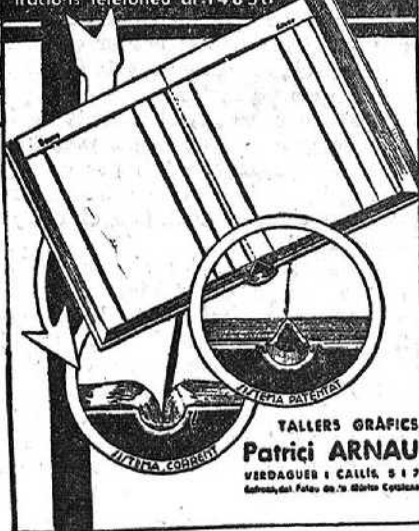
el múltiple edifici de les associacions i els sindicats cristians (també en això hi ha una violació flagrant de totes les promeses fetes als catòlics) i per a estendre el sudari del terror (el nombre de funcionaris de la policia criminal ha estat sextuplicat) sobre un petit país on abans es comptaven una desena de detinguts polítics, i avui n'hi ha un miler! Però el Sarre no és una excepció. És el reflex de les condicions que esclavitzaven tot Alemanya i amb les quals Hitler voldria gratificar el món sencer.

H. BEHEREND

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

Nova modalitat en la confecció dels llibres de comptabilitat que permet d'escrivir-hi amb perfecta comoditat i estalvi de temps. No n'augmenta el preu. Per a demostracions, telefonau al 14856.

—Bé, vaja...! Donen-me alguna colòniota, i no en parlem més.